SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 152. JERSEY CITY and NEW YORK SATURDAY, AUGUST 10, 1991 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 10-го СЕРПНЯ 1991 Ч. 152. РІК XCVIII.

ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ СВАВІЛЛЯ КПУ

Дніпропетровське (ПС УРП). — Тут 26-го липня в будинку міськвиконкому відбулися збори депутатів усіх рівнів та представників демократичних партій.

Учасники зборів прийняли заяву, у якій констатували, що впродовж останніх років у Дніпропетровському та в області здійснюється систематичне переслідування урядовими особами, державними органами влади членів демократичних організацій та розпалювання конфронтації. Дніпропетровський міськвиконком, більшість членів якого належать до Компартії, не зміг забезпечити належний рівень життя громадян міста, не вжив заходів щодо забезпечення їх необхідними продуктами та товарами першої необхідності. Замість вирішення цих невідкладних питань, голова міськвиконкому Валерій Пустовойтенко, член ЦК КПУ, почав активно запроваджувати монополію КПСС в політичному житті міста, згортати процеси демократизації та гласности за допомогою міліції.

Особливо брутальною є вчинена міліціянтами та працівниками комунгоспу, за вказівкою В. Пустовойтенка, наруга над національним прапором України та побиття людей, які були біля нього.

Рішення міськвиконкому і Міської Ради ч.ч. 519 та 540, прийняті під час демонстративного виходу частини депутатів із залі, призвели до загострення політичної ситуації в місті та області, конфронтації органів влади та політичних і релігійних організацій, оголошення громадянами голодівок протесту проти образи релігійних почуттів вірних УАПЦ та знищення освяченого прапора.

Учасники зборів у своїй заяві вимагають створити і затвердити комісію у складі депутатів Шевченка, Карпова, Головка та представників від кожної з новостворених партій; затвердити повноваження депутатської комісії для розгляду фактів, пов'язаних з діяльністю міськвиконкому, очолюваного В. Пустовойтенком; матеріяли, підготовлені комісією, опублікувати в пресі; вимагати зустрічі В. Пустовойтенка з голодуючими та офіційної відповіді на їхні вимоги. Голодування голови дніпропетровського крайового Руху І. Шулика та ряду інших осіб, спровоковане паплюженням національних святинь, триває від 21-го липня. Пустовойтенко відмовився від зустрічі з представниками голодуючих і 26-го липня поїхав на курорт.

Продовжуються провокації проти Руху. На будинках з'явилися оголошення російською мовою такого змісту: „Шановні мешканці будинку номер... У зв'язку з недостатком фондів у Народного Руху України, вимагаємо сплатити на наш рахунок грошову суму не менше десяти карбованців з помешкання. В іншому випадку буде припинено постачання електроенергії і води. Гроші складати до поштової скриньки помешкання номер..."

Біля Криворізької Міської Ради продовжує голодівку Олександер Липко, якому відмовляли прописку до старенької хворої матері, а коли нарешті, після рішення суду, прописали, то взялися знову переслідувати, як тільки мати померла. Намагаються виселити його з помешкання. Голодуючий протестує проти терору з боку комуністичних властей і вимагає притягнення до відповідальности директора коксохемічного заводу В. Іваницького і завідувача пашпортного бюра Зубенка, який вимагав хабаря за прописку.

СЕНАТОР Д. ДЕКОНСІНІ КРИТИКУЄ ВИСТУП БУША В КИЄВІ

Вашінґтон. — В „Конґресовому рекорді" з 3-го серпня цього року, записаний виступ сенатора з Арізони Денниса ДеКонсіні, який гостро скритикував промову президента Джорджа Буша, виголошену на сесії Верховної Ради України в четвер, 1-го серпня.

Сен. ДеКонсіні назвав цю поїздку Президента З'єднаних Стейтів Америки до столиці України „історичною", а саму візиту надзвичайно важливою подією у процесі самостійницького оформлення демократичних урядів в республіках, зокрема в Україні, другій по величині і числі населення, республіці. Сенатор підкреслив також, що відвідини Дж. Бушем місця масового поховання в Бабиному Яру і покладення вінка під пам'ятником жертвам нацизму, була особливо зворушливою.

„Рівночасно я був засоромлений і глибоко вражений деякими коментарями і порадами сказаними на форумі демократичного обраного парляменту України", — заявив сен. ДеКонсіні і його заява в цілості була внесена до „Конґресового рекорду". У цілій промові Президента ЗСА червоною ниткою протягнене його бажання співпраці з центральним урядом у Кремлі і президентом СССР Михаїлом Горбачовим, якого Дж. Буш поставив в центрі свого виступу, пригадував українцям про його „великі реформаторські заходи", повторно заявляв про невтралітет ЗСА, перестерігав, що Америка не допомагатиме тим силам, які намагаються стати поза центром, посередньо пропаґував ідею підписання союзного договору республіками, не взявши навіть до уваги того факту, що парлямент України пересунув дебати над договором до 15-го вересня, щоб дати можливість своїм законодавцям підготовити змінений проєкт.

А хіба вже найбільшою образою для українського народу було очевидне, зрівняння федералістичної системи ЗСА з такою системою в Совєтському Союзі, ігноруючи при тому брутальну історичну дійсність колись і тепер, насильне прилучення України при допомозі мілітарної сили імперіялістичної Росії.

Натяки, що деякі політичні сили в Україні намагаються замінити тиранію „льокальним деспотизмом"...

(Закінчення на стор. 3)

Ірак виробляв плутоній для нуклеарної зброї

Ню Йорк. — Ірак офіційно визнав, що його вчені навчилися діставати невеликі кількості плутонію — матеріялу для виробництва нуклеарної зброї. Досліди для одержання плутонію проводилися в одній з лябораторій, яку недавно вдалося оглянути групі спостерігачів ООН.

Спеціялісти розцінюють це зізнання іракських властей як новий доказ того, що Ірак просунувся у своїх спробах створити власну нуклеарну зброю значно далі, ніж вважали раніше на Заході.

Із зізнання Іраку про його спроможність виробляти плутоній в такій мірі збагачення, яка достатня для використання його в нуклеарній зброї, виходить, що попередні заяви іракського уряду, коли він висловлював готовність поділитися зі Заходом своїми нуклеарними секретами, навряд чи були щирими.

Крім того, викликає сумнів можливість здійснювати міжнародну контролю за таємними військовими програмами, які проводить уряд Іраку. Багдад, як вважають тепер, свідомо вводив в оману інспекторів ООН відносно виробництва не лише нуклеарної зброї, але й бактеріологічної.

Про нові факти, які доказують існування в Іраку широкої програми виробництва нуклеарної зброї, стало відомо у понеділок, 5-го серпня, коли на засіданні Ради Безпеки ООН розглядалася справа про часткове анулювання деяких санкцій проти Іраку. Ірак, розуміється, життєво зацікавлений в усуненні міжнародних обмежень на економічні зв'язки і торгівлю. Тепер, однак, після розголосу факту виробництва плутонію, навряд чи Рада Безпеки погодиться пом'якшити своє ставлення щодо Іраку і скасувати санкції.

На засіданні Ради Безпеки виступив Роберт Ґалуччі, заступник голови комісії ООН, якій було доручено простежити за ліквідацією іракських запасів зброї масового знищення, нуклеарних та інших військових об'єктів. Р. Ґалуччі повідомив: кілька днів тому Ірак признався, що його вченим вдалося, використовуючи невеликий експериментальний реактор у Тувайтху, промисловому місті недалеко Багдаду, видобути з використаного нуклеарного палива три грами плутонію. Однак цієї кількости все таки було замало для виробництва нуклеарної зброї, і Багдад заперечує, що плутоній був призначений саме для цієї мети.

ТЕРОРИСТИ В ЛИВАНІ ПОЧИНАЮТЬ ЗВІЛЬНЯТИ ЗАКЛАДНИКІВ

У вівторок, 6-го серпня поширились були чутки про звільнення закладників ливанськими, переважно проіранськими терористами, між ними, як одного з перших згадувалося про британця Джана МекКарті, 34-річного телевізійного журналіста, але натомість ще не було вигляду на звільнення американських закладників: Террі А. Андерсона, Томаса М. Сатерленда, Джозефа Дж. Сісіпіо, Едварда О. Трейсі, Аллена Стіна і Джозефа Тирнера.

Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй Гавіє Перез де-Куеяр отримав від звільненого бритинського журналіста листа від терористичних ливанських груп „Аль-Джігад" і „Аль-Іслям" у якому ті пропонують звільнити решту закладників за обмін звільнення полонених палестинців в Ізраїлі. Покищо не відомо, який є фактичний зміст листа ливанських терористів, але Перез де-Куеяр заявив, що треба очікувати звільнення інших полонених і назвав тільки одно прізвище 43-річного Террі Андерсона, колишнього керівника бюра пресова агенства Ассошіейтед Пресс в Бейруті.

Звільненого бритинця терористи передали в руки преставника ООН в Ливані звідки він відлетів до Дамаску, а потім до Лондону. В Лондоні дзвонили усі дзвони церков, а звільненого Джана МекКарті вітали на летовищі не тільки рідні і приятелі, але також представники уряду і колеги журналісти. Він був захоплений терористами з „Джігад" 17-го квітня 1986 року і відбув у закладі повних шість років.

В Дамаску МекКарті заявив, що перед звільненням він розмовляв з представниками Ісламського джігаду і вони заявили його, що майже усі закладники знаходяться в Ливані, здорові і будуть звільнені, якщо З'єднані Стейти Америки вплиатимуть на уряд Ізраїля, щоб він звільнив полонених палестинців, серед яких є чимало старшин армії Палестинської Визвольної Організації.

„Не зважаючи на те, що амбасадор Великобританії говорив про мою сильну волю видержати, в дійсності я цю силу черпав від американських закладників, головно від Террі Вайта, який не тільки поводив себе гідно, але закликав інших бути приготованими до довгої неволі у вимкових тяжких умовинах", — заявив Дж. МекКарті.

Очевидно, серед терористів немає єдности і знайшлися такі, які протестували проти звільнення Дж. МекКарті і плянованих звільнень інших закладників. На знак протесту вони (група незадоволених джігадів) захопили в полон французького лейтенанта Жеромо Ліро і погрозили, що їхня фракція покарає його смертю, якщо ще буде звільнений хочь один закладник. Покищо не відомо чи ця перестрога вплиатиме на головні групи терористів, бо, як виглядає з повідомлень, вони далі домагаються звільнення палестинців, частину яких Ізраїль вже звільнив, і полоненого ливанського шейка Абдули Каріма Обсіда. Міністер закордонних справ Великобританії Даґлес Герд заявив, що уряд Англії тримає тісний зв'язок з Єрусалимом і застосовує дипломатичний тиск на Ізраїль, щоб він звільнив шейка і усіх полонених палестинців. Ізраїльці однак мають свою власну політику і свій погляд на поведінку терористів, яких вони правдоподібно найкраще знають.

Державний департамент ЗСА і президент Джордж Буш оптимістично заявляють, що треба сподіватися дальших звільнень до яких Америка приготовляється.

„Ґорбачов це вчора, Україна це завтра"

Джерзі Сиґі, Н. Дж. — Кількагодинні відвідини Президента ЗСА у Києві і його слова виголошені там коментуються безперервно в американській пресі не дуже прихильно для Джорджа Буша.

І так у редакційній статті щоденника „Сан" у Балтиморі з 2-го серпня стверджується між іншим, що Буш „перестарався", щоб допомогти Горбачову втриматися на поверхні СССР своєю промовою в Києві і редакція ставить питання чи справді було потрібно, щоб заявляти про найсильніші досі зв'язки Америки із СССР під проводом Горбачова і чи Буш не міг інакше зрозуміти різниці між „суверенітетом" і „незалежністю" та не називати цієї останньої „ізоляцією" і „етнічною ненавистю". Стаття стверджує при кінці, що хоча американці добре розуміють, що втримання СССР економічно і політично є дуже потрібне для загального миру, це однак не виправдує слів Дж. Буша виголошених в Україні. Щоденник „Вашінґтон Таймс" також з датою 2-го серпня помістив репортаж з Києва Пола Бейдарда під заголовком „Буш відкидає самостійність України", де він звітує про промову Буша в Києві і про неґативну реакцію українського населення столиці.

„Ню Йорк Пост" з 7-го серпня помістив статтю відомого приятеля українців Патрика Бюкенана під заголовком „Ґорбачов це вчора — Україна — це завтра", яку автор розпочинає ствердженням, що Горбачов не знає коли і як зручно вийти зі сцени і що остання зустріч з Президентом ЗСА вказувала на це, що стан Горбачова „безнадійний". П. Бюкенан цитує звітування американських кореспондентів з цієї зустрічі та із безнадійного стану совєтської економіки і політики Ґорбачова. На тому тлі П. Бюкенан аналізує промову Дж. Буша в Києві і гостро її критикує. Він уважає, що Дж. Буш уживав окреслень подібних до комуністичних, коли виступав проти українських стремлінь до незалежности. Автор статті побоюється, що ці думки, які так незручно висловив Президент ЗСА в Києві, не відбилися внедовзі бумерангом. На його думку було б краще, коли б Дж. Буш замість підтримування щораз слабшого М. Ґорбачова притримувався традиційної американської політики, що каже стояти при таких ідеалах, як демократія, самовизначення і свобода. На думку П. Бюкенана старий порядок тепер завмирає, а ЗСА повинна стояти за новим. М. Ґорбачов допоміг зліквідувати сталінську імперію в Східній Европі. Але Ґорбачов це — вчора, а незалежна, вільна Україна це завтра. „Коли родиться нація — ми повинні бути з нею, — як її хресні батьки, а не ті, які стараються знищити плід", — закінчує статтю Бюкенан.

В. Чорновіл відкидає союзний договір

Усвоєму телевізійному виступі голова Львівської обласної Ради Вячеслав Чорновіл заявив, що „тепер ми всі боремося проти підписання союзного договору, я абсолютний противник підписання будь-якого союзного договору... нам не потрібна політична надбудова, нам потрібна самостійна українська держава".

Затркнувши питання президентських виборів, Чорновіл сказав: „Президентство тепер необхідне, незалежно від того, переможе кандидат демократичних сил, чи якийсь поміркований комуніст". Коментуючи тактику боротьби, як він висловився про них, „ультрадикалів", Чорновіл відзначив, що між ним і Степаном Хмарою є незгоди тільки щодо тактики і він не вважає С. Хмару політиком, скільки той „проголошує гучні, добрі революційні лозунги, та вони є нереальні".

В. Чорновіл підкреслив, що вважає себе націоналістом лише в тому розумінні, що він є патріотом своєї батьківщини. На закінчення він сказав: „У нас тепер такий період, який можна назвати періодом виживання. Нам треба протриматися. Якщо Галичина програє, загине вся справа демократизації і національного відродження України. На нас зараз дивиться вся Україна і ми повинні виправдати довір'я, ми повинні встояти".

Щоб світ знав про Україну

Джерзі Сиґі (Г. Колесса). — Новий духовний скарб „домандрував" на Північноамериканський континент, щоб збагатити українську громаду документальним показом невмирущих українських традицій, які втілені в народних святах, щоб пригадати старшим поколінням празники в Україні, а молодшим — змалювати, як український народ на рідних землях поєднує відчуття своїх коренів, традицій з глибокою вірою і робить це самовіддано і емоційно. Мова йде про новий фільм під назвою „Дай нам, Боже, довгий вік", знятий в Україні Київською незалежною кіностудією „Золоті ворота".

В редакції „Свободи" (зліва): Славко Вірло, Володимир Довгань та Олександер Шепельський

Хто ж створив цей скарб? Знайомимось з нашими гістьми, творцями фільму, які прибули до редакції, щоб не тільки розповісти про цю працю, але й повідомити про розвиток сучасного українського кіномистецтва. Це кияни Володимир Довгань, президент Гільдії кінорежисерів України, заслужений діяч мистецтв УССР (режисер фільму) та Олександер Шепельський, адміністратор фільму. Завітали вони до нас в супроводі Славка Вірло, одного з засновників та заступників президента фірми Вірло-Корпорація, яка базується в Рочестері Н. Й.

— Фільм, який ми привезли для показу українцям ЗСА і Канади, був знятий в 1990-1991 роках. Він змальовує чотири найбільші релігійні свята України — Великдень, Зелені Свята, Спас і Різдво і відповідно складається з чотирьох частин. Його ми зняли в Івано-Франківщині, маючи ціллю об'єднати чотири сторони цієї области — Покуття, Опілля, Бойківщину і Гуцульщину в одне ціле.

Почали з Великодня 1990 року, а закінчили Різдвом 1991-го. В частину Різдва увійшли саме Різдво, Маланки і Водохреста.

— Яким є жанр цього фільму?

— Це праця етнографічно-документальна. З одної сторони вона точно відображає всі події, а з другої ми старалися перевести етнографію в науково-популярний плян, показуючи, як випікають паски, розписують писанки, як збирають кошик до церкви, гаївки і т.д.

Нам допомагав Івано-Франківський Науково-Методичний Центр. Науковий консультант і ведуча — Христина Стебельська. Прекрасно орієнтуючись у фольклорі і регіонах, вона давала адреси, куди нам варто було звертатися, а ми приїздили туди і вивчали всі аспекти, пов'язані з нашим задумом.

Те, що показали ми в фільмі, відбувалося не за сценарієм, а вільно. Сценарій тільки планував події, все решта йшло само по собі, за традиціями святами.

— Чи люди знали, що ви їх будете фільмувати? Якщо так, то чи поводили вони себе природно?

— Так, люди знали, що їх фільмуватимуть. Але ані трошки штучности, неприродности в їх поведенні не відчувалося. Це тому, що інакше люди не святкують, тільки природньо, адже ці свята у них в крові.

Мені, як режисерові, дуже хотілося показати цей фільм діяспорі. Спеціяльно для цього я і приїхав до ЗСА. Прем'єра відбулася 9-го травня в Рочестері, а після того стрічка була показана в Сиракюзах, Баффало та інших містах.

— Слід сподіватися, що багато людей захоче придбати цей фільм. Чи це можна буде зробити?

— Так, тепер картина буде продаватися у відеокасетах, спільно випущених нашою студією „Золоті ворота" та Івано-Франківським Науково-Методичним Центром.

— На які цілі призначений дохід з продажу цих касет?

— Всі фінанси призначені на розвиток нашої кіностудії та на покриття видатків Науково-Методичного Центру.

Далі розповідь В. Довганя торкнулася теми про Гільдію кінорежисерів України.

(Закінчення на стор. 3)

У СВІТІ

ТЕГЕРАН КАТЕГОРИЧНО відкидає звинувачення у причетності до загадкового вбивства японського перекладача збірки „Сатанинські вірші" С. Рушді, викляторо іранськими духовними провідниками. Представник амбасади Ірану в Японії заявив, що такі чутки поширюються, щоб зіпсувати опінію світової громадськости про його країну.

ЗГІДНО З ПРОГРАМОЮ надання гуманітарної допомоги іншим країнам, міністерство оборони ЗСА протягом трьох останніх тижнів доставило військовими літаками медикаменти, продовольство, шатра, коці та інші речі першої необхідности в Республіку Чад, совєтські республіки Грузію і Вірменію, в Етіопію.

В ДОНЕЦЬКОМУ З УЧАСТЮ багатьох закордонних фірм буде збудовано кардіологічний і кардіохірургічний центр на 350 ліжок.

ПРОКУРАТУРА ВАРШАВИ розпочала слідство у справі польських урядових осіб, винних у приховуванні інформації про реальні наслідки чорнобильської катастрофи у квітні 1986 року. Їх чекає покарання — від двох до десяти років позбавлення волі.

ПІСЛЯ 50-РІЧНОЇ ПЕРЕРВИ, викликаної нападом гітлерівських нацистів на Совєтський Союз, німецька летунська компанія Люфтганза відновила повітряний зв'язок між Москвою і Берліном. Літаки Люфтганзи будуть проводити сім рейсів на тиждень.

В РОСІЙСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ набуває прискорених темпів приватизація житла. В першій половині 1991 року було продано в приватну власність 40,000 квартир на суму 105 міл. карбованців.

ГОЛОВА НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНОЇ партії Грузії Георгій Чантурія домагається присвоєння його республіці статусу колонії. Він вважає, що це більше відповідає дійсному станові речей, аніж паперова декларація про незалежність.

У ВЕРЕСНІ НА ВОЛИНІ ПІД патронатом ЮНЕСКО відбудеться міжнародний симпозіюм, присвячений 120-річчю з дня народження Лесі Українки.

МЕШКАНЕЦЬ РИГИ ВОЛОДИМИР МИЧКО одержав з Ізраїля повідомлення, що його вдостоєно званням „праведника народів", встановленого Єрусалимським інститутом пам'яті жертв геноциду. Під час гітлерівської окупації Латвії В. Мичко переховував у своєму домі жидівську дівчину Кароліну Тайц.

В АМЕРИЦІ

ПРОВІДНИКИ ДЕМОКРАТИЧНОЇ партії шість місяців перед першими передвиборами в Айова зустрічаються з непередбаченими клопотами — чимраз меншим числом кандидатів до президентських виборів у 1992 році. Найновішою своєю невдачею уважають демократи відклик кандидатури кілька днів тому сен. Джана Рокефеллера IV за Західної Вірджінії тільки три тижні після вияснення кандидатури конгресмоном Ричардом Гергардом з Міссурі. Хоча цей останній свої рішення мотивував виключно особистими причинами, то знавці політичних справ твердять, що пересічний американський громадянин трактує це, як визнання демократів, що Джордж Буш не буде мати сильного противника у президентських виборах 1992 року, а це для Демократичної партії є дуже неприємним явищем.

ГУБЕРНАТОР СТЕЙТУ КОННЕКТИКАТ Ловелл Вайкер у середу, 7-го серпня, втретє наклав своє вето на запропонований обидвома партіями бюджет, що його назвали „Коаліцією ІІІ". У своїй промові з цього приводу губернатор Л. Вайкер назвав цей бюджет „хитрим механізмом", заявляючи, що це є ще дуже делікатне слово для цього, бо насправді це „сором та скандал нашого покоління". Ідеться про запропонований губернатором бюджет, що включає оподаткування особистих прибутків, на яке не хочуть погодитися законодавці, маючи на думці надходячі вибори, тим більше, що Коннектикат є одним із стейтів, який досі не мав такого оподаткування. Тепер натомість Коннектикат є єдиним стейтом в країні, що залишився без бюджету.

У КАЛІФОРНІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕНЕВА компанія, яка через свої фінансові клопоти була перебрана реґуляторами, буде перепродана двом французьким інвестиційним угрупуванням за 3 біл. дол., хіба що буде краща пропозиція. Фірма Екзекютів лайф іншуранс оф Каліфорнія найшлася у скруті фінансової ситуації через нерозумне та рисковне вкладення капіталу в цінні папери мотлохової вартости, звані „джанк бондс". В результаті клієнти почали згрошевлювати свої поліси, що й спонукало стейтових реґуляторів перебрати фірму. Тому можливість продажу цієї фірми не тільки заощадить колосальні суми ліквідаційних видатків, але також уможливить її дальше існування, що є дуже радісною вісткою для багатьох клієнтів.

РЕЧНИК БІЛОГО ДОМУ ЗАЯВИВ, що головний прокурор ЗСА Ричард Торнбирг приготовляється до свого відходу з Уряду, а його місце займе Вілліям Барр, другий за рангою урядовець Департаменту юстиції. Офіційні чинники згаданого департаменту кажуть, що Р. Торнбирг про свій відхід повідомить у найближчих днях, бо вибирається кандидувати на сенатора з Пенсильванії.

МИСТЕЦЬКИЙ ЦЕНТР ІМ. КЕННЕДІ у Вашінґтоні на своєму 14-му з черги вечорі нагород 8-го грудня відзначить сімох мистців. Серед них буде нагороджено відомого в цілому світі актора Ґреґора Пека, який у 1962 році отримав нагороду „Оскара" від Академії мистецтв як „найкращий актор (фільму „То кілл а мокінг бирд").

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Балянс подорожі Буша до Москви і Києва

Висліди подорожі президента Джорджа Буша до Москви можна схарактеризувати відомою приказкою „Гора породила мишу". Розреклямований договір про зменшення кількости далекосяжних ракет, з атомовими головками й атомових бомб насправді, як про це вже була мова на цьому місці, не має ніякого реального значення, бо залишилось по обох сторонах стільки атомової зброї, що їх вибух розірвав би землю та ще й сусідні плянети. Сам Ґорбачов згадав про „Атомовий клюб", до якого, крім ЗСА і СССР, належать інші посідачі цієї страхітливої зброї (Англія, Франція і Китай офіційно, та неофіційно, тайком, Ізраїль й, може Пакістан). Цей договір не був центральною проблемою у Москві, бо його значення затемнила економічна криза в СССР і ввесь тамошній хаос. Боріс Єльцин досягнув своєю поведінкою цілі, що в СССР Міхаїл Ґорбачов є лиш номінальним лідером всього Союзу. Заява Буша, що він запропонує Конґресові признати СССР статус найбільш упривілейованої країни була недвозначно зумовлена вимогою драстично зредукувати совєтські видатки на зброю та припинити субвенції Кубі й Афганістанові. На спільній пресовій конференції Ґорбачов проявив себе ще раз, як непоправний балакун, який так швидко і довго торочить, що перекладач не встигає перекладати.

Заяви Буша й Ґорбачова про співпрацю, про участь СССР у міжнародній спільноті і про новий історичний час — все це вже оклепані фрази. Говорено про це на зустрічі на Мальті і згодом у Вашінґтоні. Буш використав нагоду для приєднання СССР до спонзорства ізраїльсько-арабської конференції, але не вдалося йому дістати виразну згоду Ґорбачова на нове бомбардування Іраку, якщо виявилось би, що Саддам Гуссейн таки затаєно змагає до здобуття атомової зброї. Коли наспіла вістка, що в Литві згинуло шість литовських митних службовиків, Ґорбачов поспішився з заявою, що голова КҐБ Кручков переведе слідство. Це така казка для дітей, що вовк був суддею на суді, до якого вівці зголосили скаргу, що їх з'їдають. За всією вірогідністю це саме КҐБ режисерувало то вбивство литовців під час відвідин Буша, щоб компромітувати Ґорбачова.

Зовсім інший характер мали шістьгодинні відвідини Буша у Києві. Було згори відомо, що він, гість Ґорбачова, не може і не буде говорити нічого, що було би підтримкою самостійницького руху України. Але він пішов задалеко у своїх твердженнях про потреби „союзного договору", тим самим неґуючи наявні стремління України до повної незалежности. У своїй промові Буш двічі згадав і цитував Шевченка, згадав про українську громаду в Америці та в одному місці, сказав, що рішення про долю України — „це ваша справа". Привітальна промова Леоніда Кравчука, була спокійна, витримана тоном і змістом, зручно хвалила військовий пакт, підписаний у Москві та підкреслювала демократизм України. Промовляючи під пам'ятником жертвам нацистського терору у Бабиному Яру, Буш згадав, що тими жертвами були різні народи, чого жидівські діячі ніколи не роблять. Маси українського народу вітали й прощали Президента з прапорчиками й транспарантами з приязними для Америки і президента гаслами та ворожими супроти Москви, відкидаючи будь-які „союзні договори" і вимагаючи нової незалежности України.

Це була добра для України подія. Коли американський Президент згадав про 1000-ліття християнства України, то дав доказ, що політична думка американської державної верхівки вже відірвалась від давнього переконання, що ввесь схід Европи це „Раша". Звітування про ту подорож Президента у пресі, радіо й телевізії поширило інформації про Україну. Найкращий вислід відвідин Буша у Києві — актуалізація української проблематики на Заході та поштовх українського свободолюбного руху в самій Україні. Це справа національнодержавної свідомости, справа витривалости, праці, політичної мудрости, яка наказує відрізнювати ідеологію від політики й політику від тактики, це справа хисту пов'язувати безкомпромісовий ідеал з вимогами часу. Найперше бажання всіх українців — це провал комунізму у Москві, бо він потягне за собою упадок комунізму та розвал партійного апарату також в Україні. Ніяка візита чужинців і ніяка чужа держава нам України не збудує. Але Україна, її народ і його культура належать до Заходу. Тому добре, що сучасний лідер демократичного Заходу відвідав Україну.

Микола Бараболяк

ПІСЛЯ СТРІЧІ ҐОРБАЧОВА В ЛОНДОНІ

II.

Коли на такі поважні труднощі натрапляє економіка ЗСА у зв'язку з припиненням холодної війни і зменшенням зброєнь, то що думати про подібну ситуацію в совєтах. Там же ж воєнна продукція творить майже четвертину валової продукції, тож чи не утроє більшому відношенні чи, в Америці. Ґорбачов від'їхав зі стрічі з „групою сімох" у Лондоні в половині липня з обіцянкою, що вони допоможуть СССР технологічним знанням переключити воєнну індустрію на продукцію для споживача. Це не на радість для військовиків. Чи здаємо собі справу з того, який то для них болючий удар? А скільки безробіття, заки перекваліфікувати робітника? А де машинерія? Ну, а що найважливіше — переконати генералів та іншу зайняту у воєнній продукції знать, що їм нічого боятись за їх позиції, що вони не втратять привілеїв і престижу...

Преса пише, що лондонська стріча — це великий крок на шляху до наладнання довір'я між Заходом і совєтами, що недостача того довір'я унеможливлювала досі замирення. Америка може стати більше довіряти Совєтській Росії, бо вона на колінах. Але чи можна так дуже дивуватись російській верхівці, коли вона не дуже готова бртатись зі Заходом, а ЗСА зокрема? Що добре для ЗСА, чи Німеччини, не конче спасенне для Росії. Ґорбачов говорив у Лондоні вправді тільки про „змішану економіку", як будучу систему для СССР. Та не можуть лякати недосвідченого кандидата на вільноринкову господарку в СССР такі явища як у капіталістичній системі нестримана жажда зиску за всяку ціну, яка між іншим довела в ЗСА до зараження і фінансової системи, обтяжила платника податку зобов'язанням покриття боргів несовісних маніпулянтів кредитами (S.L.), ощаднично-позичкової, що доводить до захитання устабілізованих корпорацій, де громадянин склав у довір'ї свої ощадності на старість. Можуть лякати совєтського громадянина теж циклічні порушення ринку то вгору, то униз, а головно безробіття. Правда — кожний підсовєтський громадянин нині, запізнавшись із стилем і рівнем життя на Заході проміняє в кожний час своє за західнє, але що водночас там деякі застереження і навіть страх перед змінами, які збирається так нерішуче вводити Ґорбачов, зовсім оправдані.

Перехід до капіталізму не вістелений рожами. Трансформація зі системи контрольованої до вільної господарки мусить бути швидкою, бо інакше заведе. А хоч би таке як плачення за речі, які раніше були „даром", мусить бути дуже прикре для підсовєтської людини. Болючим теж таке явище, що одні стають у короткому часі багатіями, а інших ситуація не то що не покращала, а погіршилась, коли не вміють „плавати" на хвилях вільного ринку. Неприємне теж і те, що державне правління, щоб запевнити зміну системи, мусить іноді стосувати примус, який громадянинові важко поєднати з демократією. Загалом не так легко привикнути до цієї вимріяної демократії. Демократія вимагає довір'я, народ мусить повірити, що влада діє у його інтересі, а це дуже важко після десятиріч існування під партократами.

У цих умовах треба співчувати Ґорбачову, і, мабуть, усі члени „групи сімох", з якими він нещодавно стрічався відносяться до нього прихильно, бо розуміють, яке важке завдання перед ним. Він же врешті переконався, мабуть, що далі коливатись між партократією і демократією неможливе, забожився у Лондоні, що вже всеціло буде за перебудову, та світ розуміє, що він чуда не вдіє. Перед ним протяжне завдання. Те, що дістав Ґорбачов дозвіл від військово-індустріяльного комплексу дозвіл на уступки в переговорах „Старт", щоб урешті завершити це питання, яке було передумовою прихильнішого ставлення ЗСА і „групи сімох" до фінансової допомоги, вказувало б, що цим разом таки прийде в СССР до серйозніших заходів по лінії демократизації, децентралізації та приватизації як передумови наближення економічної системи СССР до Заходу, та якоїсь інтеґрації з тим Заходом, через повне членство у Міжнародному монетарному фонді і Світовому банку, чи навіть „групи сімох", яка стала б „вісімкою" великих.

Україна? Америка бажала б, щоб СССР розлетівся, але боїться і не дивуватись. Перше — Америка таки має респект перед совєтською нуклеарною зброєю далекого засягу. У зв'язку зі заворушеннями в республіках на окраїнах Союзу, кажуть, що Кремль забрав ці ракети з таких республік і примістив їх, крім РСФРР, на терені України, Білорусі і Казахстану, як найбільш „стабільних". Це ми мусимо враховувати, змагаючись за наш суверенітет і повну незалежність від Москви. Захід буде пособляти всіми силами, щоб якась контроля Москви над Україною продовжувалась принаймні, доки не буде виелімінована нуклеарна зброя. Захід здає собі справу з запальности атмосфери на Сході з уваги на етнічне ворогування і тому всіми силами буде далі намагатись утримати політичне статус кво принаймні доти, доки на тому терені буде нагромаджена нуклеарна зброя.

У Лондоні договорились ЗСА з СССР що протягом семи років зредукують на 30 відс. „нукі" далекого засягу. Бажати б, щоб стосунки між Заходом і Сходом уклались так, щоб до 2000 року прийшло договорення про ліквідацію решти (70 відс.) цієї зброї. Мріємо про те, щоб Україна вийшла у найближчому часі зі Союзу цілковито. Це ідеал нашої політики. Коли узяти приклад хоч би з такої спілої нації як Німеччина, то приходиться теж надати сенс розумінню різниці між державною політикою безпосереднього, середнього і далекого засягу, політикою поступового здійснювання мети, бо і Рим не збудовано зразу. Наші патріоти у Верховній Раді мають це на увазі. Здають собі справу з того, що „договір" про якусь „спільноту", мусить бути підписаний з Кремлем. Йдеться тільки про те, щоб він був складений так, щоб Україна була разом із іншими республіками первинним контраґентом порозуміння, щоб республіки переносили на нові „союзні" органи деякі прероґативи влади з можністю відкликати їх, а не, щоб Союз обмежував свою владу, переносячи її частинно на республіки. Україна є так умотана в систему, що це навіть не ґордійський вузол, який можна б перетяти одним помахом меча. Це тугіше змотання і на розмотання треба, мабуть, принаймні покоління часу. А час цей конче використати на зродження на одних теренах, на утвердження і закріплення, на інших, на збудження державницької свідомости. А на жаль, багато з нас уявляє собі, що з утворенням і закріпленням державности було б нині так легко як у 1918 році в Галичині, лиш поскидати поляків і австрійців з державних стільців, і заступити їх своїми хлопцями, чи навіть як у 1941 перебрати в Галичині владу, де совєтизм іще не вкоренився був заглибоко, а міжнародноправна структура світу прийняла б була таку зміну. Нині з тим не так просто, тому деякі наші кола повинні передумати свої гасла і дії, щоб не тільки не ставити колоди на шляху, але може і не виставляти себе на сміх перед світом. Світ докладно поінформований про наш політичний потенціял, головно якщо йдеться про його силу на сході і півдні України.

кінець

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про „тих, з України"

Один із наших гостей з України, який своєю галицькою говіркою та зовнішністю так уміє увійти у наше тутешнє середовище, що ніхто не зауважує будь-якої різниці, а з тим і люди не рахуються зі словами, з гіркістю стверджує, як „ми — з Америки" постійно уживаємо окреслення „ті — з України", а то й перестеріґаємо перед „тими, з України".

— Чому ви з такою погордою підкреслюєте таке твердження — закидає він нам — чи „ті, з України" не є вашими братами — чи ми всі не такі самі українці? Чи мусите самі нас розділювати? Чи не досить, як усі наші вороги стараються це постійно робити?

Під впливом цих зауважень, і таких прикрих для нас запитів — ми самі в останніх днях почали звертати увагу на розмови і розповіді та виглядає, що не можна не признати нашому гостеві слушности. Прислухайтесь тільки уважно і почуєте раз-у-раз про „тих, з України". Це окреслення просто ввійшло у звичай і ми самі не відчуваємо в ньому нічого поганого чи образливого. Але вражливе вухо гостей з України зауважує в ньому нашу погорду чи глум, і це їх болить.

Однак у першу чергу вони відчувають у тому ще один доказ існування прогалини, що лежить поміж нами — немов ми б не були цілістю, немов ми не один народ, а два різні, які не можуть знайти спільної мови.

Правда, кожний знає, що довгі роки в інакших обставинах життя дуже нас відокремили, молодші віком люди мають також дуже інакший підхід до усіх життєвих проблем і тому зрозуміти один одного взаємно вимагає багато доброї волі і терпеливости. Але ця проблема так загальновідома і так часто є темою писань чи розмов, що її у цілій ширині немає потреби розгортати.

У нас тут, однак, стає руба питання чи при цілій нашій критичній настанові до деяких із приїжджих з України, до їхніх часом необґрунтованих вимог, які випливають із незнання обставин нашого життя, ми не повинні і не маємо права всіх, хто відвідує нас кидати в один казан та усім їм причіпляти таке окреслення, яке у них може викликувати певний комплекс. У них призбиралося досить комплексів і досить проблем за останніх два роки, не згадуючи цілий довгий час комуністичної окупації та цілковитої ізоляції від західнього світу.

Отож може добре було б не додавати до того навантаження ще наших необачних окреслень, які можуть в якийсь спосіб ображати наших гостей? Ми призвичаєні тут до більшої одвертости, а то і легкости у вислові, не могли б так поважно брати собі до серця того, коли може в Україні і нас називають „тими з Америки", але тут і різниця у підході до усіх проявів життя.

Саме із-за цієї різниці треба нам усім бути уважними у наших висловах та у наших характеристиках земляків з України. Не забуваймо, що вони спостеріґають нас із такою самою увагою та із таким самим критицизмом, як ми їх, і можуть мати дуже багато застережень до американізації молодших поколінь, до їхнього космополітизму чи матеріялізму. А ніхто так добре не бачить усіх недотягнень як людина, що обсервує їх вперше і так сказати б „свіжими очима".

О-КА

Любов Голота

* * * *

Хто забирає силу в слова,
хто слово в серця одібрав?!
Мов нитку золоту в основі
Моєї долі перервав.
І плутані мої полотна
сіріють тихо на траві,
як та дорога незворотна,
як ті рядочки неживі,
де все про тебе —
та без тебе
німує кров і сто пташат,
в яких під перелітним небом
маліє зраджена душа...
Замру на збитому порозі —
це проминуло, те було,
і лиш чорнобиль при дорозі
останнє береже тепло.

(Із збірки поезій „Жінки і птиці", Київ, 1986)

Іван Кедрин

ЮРІЙ ШУХЕВИЧ

Українська діяспора знала про Юрія Шухевича, як про леґендарну постать, яка впала жертвою особливого дикунства большевицького режиму. Народжений у 1933 році, у 1945 році був арештований і пересидів у Мордовії, у Володимирівській тюрмі, у Москві та різних інших ҐУЛаґах 34 роки. Його випускали і знову арештували й засилали. Звільнивши його у 1983 році, заборонили їхати до Львова, його родинного міста. Аж у 1989 році дозволили йому це. Ставши вільною людиною, він включився відразу у політичне життя і став виступати з позицій крайнього націоналізму, не тільки супроти ворогів, але й своїх рідних земляків. Психологічно, може, це зрозуміло: накипіла у ньому така лють за заподіяну йому кривду, що не знав міри у своїй поведінці.

Він не був у нічому винуватий. Єдина його вина — це те, що був сином Романа Шухевича, відомого як генерал Тарас Чупринка — головний командир Української Повстанської Армії — і не хотів цього відцуратись. Роман Шухевич-Чупринка був вояком з кости-крови. Перейшов військовий вишкіл у польській армії, пройшов вишкіл в німецькій армії, діставши ступінь сотника, пішов добровільцем на Закарпаття і брав участь у боях проти мадярів, зголосився добровільцем до українського леґіону при німецькій армії, т. зв. „Нахтіґаль", коли німці завернули те з'єднання з України, боровся проти комуністичних партизанів у Білорусії. Коли ж німці всіх старшин цієї української частини арештували й везли до Львова — утік, передістався до родини у Львові і там переодягнувся у цивільний одяг — і той момент син Юрко затямив. Ступінь генерал-хорунжого дістав від Андрія Лівицького, президента УНР у екзилі. Згинув Роман Чупринка 5-го березня 1950 року на лісничівці, яку оточили большевицькі вояки. Роман Шухевич був членом Української Військової Організації (УВО), відтак став членом Організації Українських Націоналістів після заснування її у січні 1929 року. Але тоді український націоналізм не мав того інтеґрального характеру, як його, окреслив Михайло Сосновський у глибокій аналітичній студії „Дмитро Донцов політичний портрет". Однаково перший голова Проводу Українських Націоналістів (ПУН) полк. Євген Коновалець, як і його наступник полк. Андрій Мельник були членами Видавничої Спілки „Діло", яка видавала щоденник „Діло", тижневик „Свобода" і періодик „Назустріч" — всі ті часописи національно-демократичного напрямку („Свобода" — офіційний орган УНДО). Роман Шухевич був людиною надзвичайно милою, приступною, привітною, товариською, грав непогано на фортепіяні. Приходив до редакції „Діло", радо розмовляв зі мною і д-ром Іваном Німчуком. Після трагічної смерти Е. Коновальця у Роттердамі прийшов до редакції „Діла" з видатним діячем, згодом т. зв. мельниківського табору, Осипом Бойдуником, і просив мене поїхати за кордон і вплинути на добре мені знаного Андрія Мельника, щоб він залишився вже там як голова ПУН. (Я про це писав у своїх мемуарах). Мене, члена Екзекутиви УНДО, запросив Євген Коновалець на перший установчий збір ОУН у Відні і взяв там участь у перших нарадах. Коли полк. Роман Сушко був крайовим провідником ОУН в Галичині, я був зв'язковим від УНДО. Дмитро Паліїв (який згодом згинув під Бродами у Дивізії) і я були зв'язковими від ЦК й Екзекутиви УНДО до Є. Коновальця. Про все це згадую на доказ, що тодішнього націоналізму не можна ототожнювати з теперішнім

(Закінчення на стор. 3)

СТВЕРДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ УЧЕНИХ НА ПРЯШІВСЬКІЙ КОНФЕРНЦІЇ

II.

У конференції взяла активну участь поважна група вчених із Закарпаття, репрезентуючи зокрема Ужгородський Державний Університет. В цьому науковому центрі і дуже своєрідному культурно-суспільному реґіоні України відкриваються нові можливості для контактів і зустрічів України з своїми південнозахідніми сусідами. Висловлюємо надію, що цей куток України і ще молодий університет стане широко відкритим вікном до Европи і що в Ужгороді, як і в Пряшеві, перехрещуватимуться шляхи співробітництва европейського Сходу і Заходу.

Конференція переконливо ствердила у доповідях і дискусіях, що закарпатське слов'янське населення є етногенетично, культурно і мовно частиною великого українського народу, що воно наперекір важкій історичній долі змагало на протязі століть до єдности з усім українським народом. Хоч населення карпатського реґіону найдовше зберегло давню назву „русин" і „руський", а нова назва „українець, український" почала здобувати право громадянства тільки в XX столітті, проте, наука і життя довели, що українці і русини це той самий народ, довго поділений кордонами, частини якого зазнали різних впливів. Сьогодні відроджуване деякими колами в карпато-українських реґіонах та на заході політичне „русинство" є явищем радше коньюнктурним і не основується на солідних наукових арґументах — етнографії, історії, мовознавства. Учасники стверджують, що „політичний русинізм" є шкідливою програмою для сучасного розвитку південно-карпатських русинів-українців.

У позитивному пляні учасники Конференції стверджують потребу дальшого вивчення і дослідження карпатського ареалу, висліди, яких матимуть поважне значення для всього українознавства і славістики. Тут повинні виявити більше зусиль та ініціятиви саме найближче зацікавлені установи — наукові кола Пряшева, Ужгороду, Нового Саду. Але і загальноукраїнські установи — Академія Наук УССР, Український Вільний Університет і Наукове Товариство ім. Шевченка — мають сприяти цим реґіональним дослідженням. Впарі з тим, підтримуємо плекання реґіональних особливостей в культурному житті українського населення карпатського реґіону.

А в широкому пляні, ця конференція стверджує, що існує потреба інтеґрувати науковий процес усіх донедавна ізольованих спільнот — у діяспорі та в Україні. Ми повинні не лише емоційно вітати демократизаційнії процеси в Україні, але і творчо їх зміцнювати вагомим вкладом і розвитком справді вільної і об'єктивної наукової думки. Слід інтеґрувати цей процес в одне спільне річище, у яке вливаються різні, малі і великі потоки, повільні і бистрі струмки реґіональних і діяспорних наукових зусиль.

Практично нам треба більше спільних конференцій, видань, спільних дослідних проєктів, контактів з чужомовною наукою і поглибленого внутрішнього діялогу на всіх рівнях. З вдоволенням стверджуємо, що від деякого часу такі можливості відкриваються і їх треба нам розумно використати. Зустрічі вчених, обмін студентами, паралельні дослідні проєкти в Україні, серед діяспори в сусідніх країнах і на Заході, участь авторів з України в діяспорних виданнях і навпаки, обмін літературою тощо — все це піднесе рівень і якість українознавчої науки.

Особливо в дискусіях під час конференції виринула думка, щоб дослідні та академічні установи спеціяльно причасні до цієї конференції, можливо у співпраці з асоціяціями україністів у різних країнах заініціювали **спільну періодичну українознавчу публікацію, яка, крім наукових причинків, могла би містити наукову хроніку та** рецензії й огляди праць з сьогодні вже дуже широкої галузі українознавства не лише в Україні, але і в цілому світі.

Учасники Конференції, перебувши п'ять працьовитих днів у Пряшеві і Свиднику, стверджують, що українсько-руський край на території Східньої Словаччини та його культурні і наукові інституції заслуговують на увагу українського материка та діяспори. Зокрема з великим признанням підкреслюємо як величезне досягнення розбудову і відновлення Музею Української Культури у Свиднику, що сьогодні своїми колекціями, виставками став спільним добром і досягненням не лише реґіону, але й усієї української культури. В цей час демократичної відбудови громадського суспільства, держави і духовости в Чехо-Словаччині і Україні потрібно затіснити зв'язки і співпрацю усіх українців та спільнот у світі. До всіх, кому дорога українська культура, кличемо: „Прийдіть і подивіться, протягніть руки співпраці та полюбіть нашого найменшого брата!".

Як найбільш практичний вислід цієї конференції мав би бути збірник праць Міжнародної українознавчої конференції, до видання якого зобов'язуємо організаторів та закликаємо спонзоруючі установи в діяспорі посприяти такому виданню у гідній і солідній формі. В той же час висловлюємо бажання, щоб учені Пряшівщини і Чехо-Словаччини, зайняті в українознавчих дослідженнях, створили свою організовану структуру найкраще у формі Наукового Товариства ім. Шевченка в ЧСФР, яке увійде у спільну систему НТШ в Україні і діяспорі.

Учасники цієї вельми успішної Міжнародної наукової конференції вдячні всім спонзорам за матеріяльну допомогу, а її організаторам, головним чином членам катедри української мови та літератури філософського факультету у Пряшеві за створення справжньої наукової атмосфери та теплу гостинність, яка дозволила вченим із Сходу і Заходу нав'язати дружні і плідні контакти.

Кінець.

Юрій Шухевич

(Закінчення зі стор. 2)

середовищем революційної ОУН.

Цього всього Юрій Шухевич не міг знати. Він не міг знати причин і ходу першого розколу ОУН у Кракові у лютому 1940 року. До речі: коли би тоді жив Є. Коновалець, того розколу не було б. Андрій Мельник не орієнтувався у персональному складі верхівки ОУН, вислав як мирового посередника Ріка Ярого, який згодом виявився, як подвійний агент — німецького гестапо й большевицького НКВД.

Юрій Шухевич не міг знати полемічної націоналістичної літератури, ані найважливіших творів до історії української політичної думки. Коли він, слухаючи своїх несовісних інформаторів і дорадників, ідентифікує УПА з середовищем Визвольного Фронту — робить кривду УПА. Ця новітня українська військова формація постала від її попередниці Поліської Січі, засновником якої був Тарас Бульба-Боровець. Залишив 426-сторінковий твір „Армія без держави". Микола Лебідь написав книжку „УПА". В УПА служили старшини Української Галицької Арміїі Дійові Армії УНР. Після трагічного бою під Бродами вступили туди численні дивізійники. Один із найбільш заслужених боєвиків УПА був Юрій Лопатинський, посередник до перемир'я з Польською Армією Крайовою (ПАК).

Юрій Шухевич, тепер 58-річний мужчина, із знищеним зором, зробив помилку, що негайно після своїх в'язничних років активно включився в політичне життя. Політика — це не іграшка і вимагає підготови. Політика — це не бундючні рази, ані гуррапатріотизм і погрожування п'ястуком. Коли Шухевич почав лаяти Михайла Гориня, Вячеслава Чорновола й інших провідних діячів, засновників Руху. то викликав цим у нас велике здивування і неспокій. Прибувши до Америки, виступив у кількох великих містах. Виступає насправді, в очах слухачів, як речник тільки одного партійного середовища і як речник національно-політичного розбиття. Це недобре. Але ми не повинні судити його. Пригадаймо прецедент з Валентином Морозом. Цей теж на оселі СУМА в Елленвіллі виголосив палку промову (він дуже добрий промовець), в якій радив бити вікна в українських установах. Коротко після того я був з доповіддю у Торонто. Хтось з авдиторії запитав мене: „Як маємо ставитися до Валентина Мороза? „Я відповів: „Залишіть його в спокою. Він поживе тут, пізнає правду і відділить кукіль від зерна". Не винуватий був Валентин Мороз. Не винуватий Юрій Шухевич. Винуваті інформатори й дорадники, які використовують жертву большевицького насилля — на шкоду рідній справі і на радість нашим ворогам.

ІНВЕСТУЙТЕ В УКРАЇНУ, ЗБІЛЬШІТЬ ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС!

Щоб світ...

(Закінчення зі стор. 1)

раїни і ми довідалися, що вона існує два роки і займається створенням фільмів на замовлення, хоч не має ще своєї виробничої бази. Спочатку Ґільдія була заснована для того, щоб ті режисери, які не працюють на кіностудіях, мали можливість працювати і творити. Тепер вона об'єднує 150 режисерів різних напрямів — і художньої кінематографії, і науково-популярної, хронікально-документальної, телевізійних фільмів. Члени Ґільдії мають велике бажання співпрацювати з діяспорою. Мистець підкреслював важливість надання можливости діяспорі побачити нові здобутки української кінематографії, як також зацікавлення мистців України творчістю кінематографістів діяспори.

— Які ваші творчі пляни, пов'язані з такою співпрацею?

— Мені хотілося б спільними силами зняти фільм про українську родину, яку доля розкидала по різних частинах світу. Під час зйомок вищезваного фільму про свята на Івано-Франківщині ми мали можливість бачити майже в кожній хаті знимки тих, хто колись виїхав на еміґрацію, а тут, в діяспорі, в кожному українському домі є згадки про Україну. Люди не згубили духовного єднання з батьківщиною, або з землею своїх батьків. Тому важливим є висвітлення в документальному фільмі саме цієї сторінки історії українського народу.

З другої сторони, слід зробити науково- популярний фільм про досягнення українців, які живуть в різних країнах, про їх внески в світову науку, мистецтво, виробництво та інші ділянки, адже відомо, що серед нашого народу є багато видатних людей, і це треба світові показувати.

І, нарешті, потрібні нам і художні фільми, які б прославили українську людину і взагалі націю.

— Яким темам художніх фільмів ви б віддали перевагу?

— Історичній і сучасній. Історична заглиблювалась би в інші сторіччя (наприклад, думка зробити фільм про Роксоляну), а сучасне життя, яке є тепер дуже різнобарвним, було б доцільно показати в світлі боротьби за українську державність, за відстояння своїх надбань, а з другої сторони, через поширені можливості виїзду за кордон, показати, якою є українська громада поза Україною. В зв'язку з цим пропоную тому прошаркові інтелігенції на поселеннях, який має відношення до літератури, повідомити нас про існування літературних творів на цю тему (якщо вони є), або подавати свої пропозиції чи задуми на цю тему.

Наступним нашим співрозмовником є Олександер Шепельський, працівник київської кіностудії ім. О. Довженка та „Золотих воріт". Він співпрацював з В. Довганем не лише в створенні вищеназваного фільму „Дай нам, Боже, довгий вік", а й у інших фільмах. О. Шепельський першим розпочав дане турне від Ґільдії та студії „Золоті ворота". За фахом він — організатор виробництва художніх кінофільмів. Працюючи понад 25 років в галузі кіно, має великий досвід організаційної роботи в цій ділянці і дуже зацікавлений в тому, щоб діяльність творців українського кіномистецтва поширювалась.

— Ми живемо в дуже цікавий час, — сказав О. Шепельський. Одним з доказів цьому — наш творчий контакт між українцями з України і діяспори. Я дуже вдячний братам Вірло за їх мужність взятися за відповідальну справу розповсюджування українського мистецтва. Цей почин вважаю дуже своєчасним і добрим, залишається бажати, щоб подібні контакти поглиблювалися і розвивалися на благо нашого народу.

В зв'язку з цим ми довідуємося, що брати Вірло з Рочестеру заснували фірму Вірло Корпорація, президентом якої є Володимир Вірло, а віцепрезидентами — його брати Славко та Любомир. Звертаємося до Славка з проханням розповісти нам про цю фірму.

— Наша корпорація зформована, щоб експортувати та імпортувати вишуканий товар до України і зворотньо — з України до ЗСА. Нашим першим контрактом буде саме контракт з Ґільдією, тож ми почнемо від фільмів. А взагалі ми шукаємо за іншими цікавими можливостями, і Володимир Довгань та Олександер Шепельський погодилися бути нашими представниками в Україні. Плянуємо імпортувати парфумерію, ювелірні вироби, кришталь — словом, все, що є унікальним і могло би зацікавити не тільки українську спільноту, але американців і канадців в цілому.

До того ж важливим є, щоб світ знав якнайбільше про Україну, про те, що вона не є провінцією Росії, як все ще думають, а самостійним народом, майбутньою державою, яка має великий потенціял.

Так, саме поширення інформацій про Україну є тепер одним з найважливіших наших завдань. Тож надіємося, що діяльність наших гостей-кіномистців і праця фірми Вірло Корпорація будуть в повну силу сприяти цьому завданню, як також і фільм „Дай нам, Боже, довгий вік".

Бажаючим придбати цю відеострічку слід звертатися за інформаціями до фірми Вірло Корпорація (716) 271-8080.

ПОДЯКА

В дні 2-го серпня 1991 року зрезиґнував із-за свого стану здоров'я, секретар Т-ва „Дністер" 430-го Відділу УНСоюзу Іван Кнігницький, а Управа і Контрольна комісія Відділу (присутніх 9 членів прийняла з жалем його резиґнацію.

Управа Відділу складає цією дорогою щиро-сердечну подяку Кнігницькому за його жертвенну, віддану працю на пості секретаря Відділу продовж 24-ох років, в якому то часі Відділ мав значні організаційні досягнення, бо придбав для УНСоюзу в роках 1968—91 понад 470 членів.

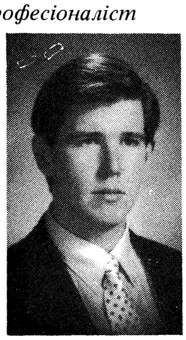
Щира дяка та швидкого видужання бажає: Управа Т-ва „Дністер", 430-го Відділу УНСоюзу, у Філядельфії.

Сен. ДеКонсіні...

(Закінчення зі стор. 1)

мом", чи як Президент висловився, „самогубним націоналізмом", переходять всякі межі і такий вислів взагалі не можна прийняти без обурення. Як може президент Буш підкреслювати, що нація, яка втратила мільйони жертв в результаті московської політики поневолення інших народів буде підтримувати „вбивчий націоналізм і міжнаціональну ненависть", — запитує сен Д. ДеКонсіні Президента ЗСА і каже, як це можна пояснити, що він вітається і обнімає президента СССР М. Ґорбачова, людину, яка ніколи не була вибрана на жоден партійний чи державний пост народом, і в тому самому часі відмовляться від зустрічі демократично обраних парляментаристів, членів Руху й інших демократичних організацій. Президент цитував Тараса Шевченка, говорив, що „в своїй хаті, своя правда і сила і воля". „Нарід України нічого більше не очікує, тільки цього, щоб самому рядити у своїй хаті", — закінчує свій виступ в Сенаті Д. ДеКонсіні.

Наш новий професіоналіст

Д-р М. Рабій

До широких кіл українських професіоналістів приєднався недавно ще один наш молодий талановитий правник.

У травні ц. р. Мирон Б. Рабій закінчив студії у Пенсилванському університеті та отримав ступінь доктора прав. Тепер Мирон готовиться до державних іспитів, після закінчення яких йому буде надано право самостійної адвокатської практики.

М. Рабій закінчив середню школу з відзначенням в Ютиці, Н. Й., де проживають його родичі проф. Богдан і Ірена Рабії. Згодом Мирон поступив до Колґейт університету, де студіював політичні науки та історію. Тут він закінчив студії у 1988 році з відзначенням „magna cum laude" та став членом колеґіяльного товариства „фай бета каппа". У Колґейті був редактором студентської газети „Колґейт Нюз" та активним членом багатьох студентських товариств, між ними і Асоціяції студентів, де був директором комунікації. Перейшовши на студії права до Пенсилванійського університету, Мирон був зацікавлений в аспекті судової оборони та в інтернаціональному правосудді. Тут він ще поглиблював свої студії різними курсами судового процесу і цивільного права.

У Філядельфії він став членом українського студентського клюбу та співредактором студентського „Листка". Як член старшого пластунського куреня „Хрестоносці" (Охи), працював виховником української молоді при місцевій станиці.

Докторові Миронові Рабієві належить велике признання за його численні осяги, які він здобув протягом своїх студій. Його успіхами гордиться та радіє одночасно і вся українська спільнота. Бож маємо ще одну людину милої вдачі, яка своєю солідарністю, послідовністю, чесністю осягнула це справді високе звання.

Д-р Рабій плянує починати адвокатську практику в стейтах Пенсилванія та Ню Джерзі.

М'язень

Ю. Шухевич відвідав пластові табори

Ю. Шухевич серед пластунок на „Вовчій Тропі".

Іст Четем. Н. Й. — В п'ятницю, 26-го липня, у вечірніх годинах Юрій Шухевич відвідав пластові табори в Іст Четем на „Вовчій Тропі", прилетівши з Вашінґтону на зустріч з українськими громадами Олбані та поблизьких Сиракюзів.

При зливному дощі, який примусив пластовий провід змінити дещо програму, гостя привітали у закритому приміщенні на таборі юначок голова Крайової Пластової Ради пл. сен. Ігор Сохан і голова Крайової Пластової Старшини пл. сен. Ольга Кузьмович, яка представила Ю. Шухевича зібраним понад 200 таборовикам, підкреслюючи, що батько Ю. Шухевича, генерал Української Повстанської Армії Тарас Чупринка-Роман Шухевич був активним пластуном і членом куреня УПС „Чорноморці". У відповідь Ю. Шухевич заявив, що пластунами були не лише його батько, але цілий ряд визначних борців за волю України.

Опісля Ю. Шухевич мав нагоду заслухати таборових пісень, повечеряти з пластунами, а відтак провести довшу розмову із молодими провідниками таборів юнаків і юначок, серед яких були також пластуни з України, Польщі та Арґентини, що вперше таборували разом із своїми друзями на терені ЗСА.

Голова КПС пл. сен. О. Кузьмович представила виїмковому гостеві усіх пластунів, що проводили табори на „Вовчій Тропі" включно з головою Окружної Таборової Комісії „Вовчої Тропи" пл. сен. Сонею Слободян, що продовж того літа пильно дбала про всі потреби численних учасників усіх таборів і була господинею спільної із гостями таборової вечері.

Пластовим гимном і голосним „А щаслива вам дорога" попрощали пластуни пізним вечером Ю. Шухевича у дальшу дорогу по українських осередках ЗСА.

Проєкт допомоги дітям Чорнобиля

Дня 27-го червня група виняткових гостей відвідала кооперативну касу „Самопоміч" в Чикаґо, щоб представити свою ініціятиву і проєкт медичної допомоги жертвам чорнобильської катастрофи. Група гостей це Члени управи згаданого проєкту: пастор Іван Шеп, екзекутивний директор лютеранської місії „Думки про віру", спонзор (з ним прибуло ще двох пасторів — Р. Ран і В. Шулц), д-р Стефан Дудяк, спеціяліст радіології і нуклеарної медицини, професор університету в Медісон, Виск., співдиректор, д-р Василь Трухлий професор акушерства і ґінекології Інституту медицини ім. Раша у Чикаґо, теж співдиректор, Ольга Дудяк, хемік, дорадник і помічник, Ліда Трухла — асистент-дослідник Раш-презбітеріян центру ім. св. Луки, дорадник і помічник.

На зустріч прибули: голова Т-ва Сприяння Рухові в Чикаґо д-р Богдан Ткачук, представник банку „Певність" Ірина Субота, Роман Бігун, секретар Світової Кооперативної Ради, і господарі — президент кооперативної установи Роман Мицик, екзекутивний директор Богдан Ватраль та організаційний референт Павло Олексюк.

Пастор Шеп поінформував присутніх, що лютеранська місія „Думки про віру" виділяє 500,000 дол. на придбання основного приладдя, бюджет виноситиме приблизно 350,000 дол. Додатковий капітал буде зібраний від корпорацій, громадських груп та індивідуальних осіб. Ціль і прагнення мають чисто гуманний характер, ствердив пастор Шеп. В пляні є подати пряму конкретну медичну допомогу населенню містечок і сіл із наголосом на потреби дітей і вагітних жінок. Для цього, як можна було почути, використано досвід з акцій „медицина на колесах", яку практиковано в убогих країнах. Цей проєкт складається з двох компонентів: постійна клініка була б розташована в приміщеннях існуючої лікарні недалеко Києва або Харкова. Передбачається обладнання тієї клініки новою радіологічною одиницею, високоякісною ультразвуковою машиною, автоматичними лабораторійними аналізаторами і дентистичним приладдям. Все інше, необхідне для медичної практики, теж буде доставлене. Другий компонент медичної допомоги включатиме вантажний автомобіль, видозмінювальний і устаткований для основної, некомплікованої медичної допомоги, лябораторних перевірок та імунізації сільського населення в околиці клініки та надання дентистичних послуг.

Медичний персонал складатиметься з західніх спеціялістів, включно з дентистами. Багато уваги і зусиль вимагатимуть додаткові вишколи в ділянці сучасної технології й аплікування нових ліків пацієнтам місцевих лікарів і допоміжного персоналу. В дальших інформаціях були подані детальніші функції й завдання проєкту включно з доставами харчів, вітамінів, мінеральних складників для дітей. Інформували пастор Шеп і д-р Дудяк. У словах і настанові обох і присутніх гостей відчувалось велике бажання й воля нести допомогу страждаючим, особливо дітям.

Пастор Шеп відбув дуже багато поїздок в Україну, де він відвідував, зустрічав страждаючих, безпорадних, без відповідної опіки, дітей.

Організатори написали листа до міністра охорони здоров'я УССР д-ра Юрія Спіженка, в якому представлений згаданий проєкт з усіми потрібними подробицями. Листа підписав д-р С. Дудяк. Організатори мають в пляні восени розпочати акцію в тому напрямку. Може це не випадково — на осінній сесії Об'єднаних Націй має бути поставлена справа наслідків чорнобильської катастрофи. З різних інформацій відомо, що багато потерпілих ще не є включені до реєстру допомоги.

Ці відвідини і представлений проєкт зробили глибоке враження. Ці люди справді готові надати допомогу своїм професійним знанням, а лютеранська місія — великим фінансовим вкладом. Можна надіятися, що всі двері, до яких вони застукають, відкриваються, а серця виявляють зрозуміння й допомогу.

Ірина Камінська

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДИТИНУ.

ПОЖЕРТВИ НА ПОТРЕБИ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ім. ШЕВЧЕНКА

за час від 1-го серпня 1990 р. до 6-го серпня 1991 р.

10,000 дол. — Кредитівка „Самопоміч" в Ню Йорку;
3,642.43 дол. — Із завіщання бл. п. Івана Маркова;
3,000 дол. — Український Народний Союз;
2,000 дол. — Із завіщання бл. п. Миколи Дзядіва;
1,000 дол. — Наталія Бачинська в пам'ять мужа проф. Леоніда на віднову НТШ у Львові;
1,000 дол. — Комітет фонду допомоги Україні в Клівленді на НТШ у Львові;
1,000 дол. — Анна і мґр Володимир Рак на наукову конференцію в Чехо-Словаччині;
1,000 дол. — Володимира й інж. Степан Сливоцький;
1,000 дол. — Іван Тимків;
600 дол. — Дарія і проф. Едвард Жарський на НТШ у Львові;
500 дол. — Марія Бек з нагоди 95-ліття ред. Івана Кедрина-Рудницького;
500 дол. — Микола Дзявів у пам'ять сина Романа, замордованого у Львові;
252 дол. — Український Громадський Комітет в Ст. Пітерсбурґ, Фльорида;
250 дол. — „Червона Калина" — пластовий Курінь;
по 200 дол. — Фундація „Добро творити" при св. Софії у Філядельфії, д-ра Миколи Ценка, Міра і д-р Теодор Залуцький в пам'ять д-ра Романа Осінчука, Нона і д-р Іван Карк, Оксана й Евген Луцький, д-р Марія-Таїса і д-р Андрій Рак з нагоди 41-ої річниці подружжя наших батьків Анни і Володимира Раків, Софія і д-р Ярослав Рожанковський, А. Скоп — Інтерпрайс, Андрій Шульга на фундацію Петра Андрусева;
по 150 дол. — Діловий Комітет колишніх учениць гімназії СС Василіянок у Львові в пам'ять проф. Василя Лева;
по 100 дол. - Роман Балтарович, Лариса і д-р Олекса-Мирон Біланюк, д-р Богдан Бородайко, Борис Галаган, Борис Галаган в пам'ять проф. Василя Лева, Зірка і Микола Ґалів, Дарія і д-р Володимир Гойдиш, Ірина і д-р Павло Джуль в пам'ять Мирослава Зубаля, Ірина і д-р Павло Джуль в пам'ять д-ра Романа Осінчука, Ірина і д-р Павло Джуль в пам'ять Дарії Пундій, Ярослава Стрільбіцького, Ольга Дзядів в пам'ять мужа Романа, Стефанія Диба-Ценко, Володимир Дучинський, Дарія і проф. Едвард Жарський в пам'ять проф. Василя Лева, із завіщання Парані Залітач, д-р Василь Калинович, Ігор Коцур, Лідія Кучерська в пам'ять проф. Василя Лева, Ольга Маланчук на Енциклопедію Діяспора, Ірина і д-р Степан Ничай, Любов і Маріян Онуферко, Ірина і д-р Богдан Осадчук, Ярослава і д-р Ярослав Панчук, Олена й інж. Іван Панчак, Любов і д-р Мирослав Прокоп, „Самопоміч" Кредитова кооператива в Нюарку, Емілія Саноцька в пам'ять проф. Василя Лева, д-р Уляна Саноцька і д-р Еллен Фурляк в пам'ять проф. Василя Лева, Оксана і д-р Гералд Сидорак, д-р Роман Смик в пам'ять проф. Василя Лева, Василь Сосяк, д-р Олександер Стрільбицький в пам'ять померлих з родини, д-р Володимир Трембіцький, Олена і д-р Мирослав Харкевич;
по 75 дол. — д-р Андрій Мацюрак, д-р Олег Слюзар, д-р Степан Стецура;
по 50 дол. — Анна і д-р Роман Алеськевич, Урсуля і інж. Остап Балабан, Роман Балтарович в пам'ять д-ра Романа Осінчука, Катерина і Володимир Воловодюк, Рома й інж. Ігор Гайда, Юрій Галущинський, Рея і Петро Грицак, Ельза і д-р Мирослав Грушка, Мирон Ґулей, Адріян Долінський, Ірина й Андрій Дзедзик, д-р Едвард Жарський, Стефанія і Дмитро Косович, Олена Костюк, Теодор Костюк, Михайло Лободяк, Аскольд Мельничук, д-р Ярослав Мігайчук, Наталія Миколаєвич у пам'ять мужа д-ра Романа Миколаєвича, Рут і д-р Мирон Новосад, Володимир Оренчук, Микола Прегар, Атанас Слюсарчук, Марія і інж. Августин Сумик, Софія і Юрій Темницький в пам'ять проф. Василя Лева, Віра й Остап Тершаковець в пам'ять проф. Василя Лева, Татіяна і Пилип Трач, Микола Турецький, Український Громадський Комітет в Лорейні, Огайо, д-р Богдан Чепак, Надія і д-р Володимир Шкільник, Дарія і д-р Олександер Якубович;
по 40 дол. — Микола Дякун на фонд Петра Андрусіва, Зеновія Мосійчук, Олена і Василь Тір, Михайло Пилипчак на фонд Петра Андрусева;
35 дол. — Сильвестер Костик;
по 30 дол. — Микола Бодель, Дарія і д-р Дмитро Коструб'як, Юрій Кравець, Ольга Прокопів, Дарія і д-р Юрій Пундій в пам'ять проф. Василя Лева, Люба й інж. Роман Раковський, Нестор Рихтицький, Марія Савицька;
по 25 дол. — Марія Андрусяк, д-р А. Артимович; Ізидора і Богдан Боярський в пам'ять проф. Василя Лева, Катерина Безручко, д-р Роман Богонович, Зеновія і д-р Володимир Бролінс, Катерина Вестон, Вокер Вийн, Ярослав Ґелета, Лавра і Іван Ґулич, Володимир Гошовський, Михайло Дзвінка, д-р Роман Дзюбик, Михайло Дуб, Ярема Дубик, Річард Д'Анджельо, Галина Єфремов, Володимир Залуцький, Ярослав Заплітний, Евгенія і інж. Евген Івашків, Іванна і Ярослав Клим, Ігор Козак, Володимир Когутяк, Петро Костечко, Леонід Кушнір, Любомир Ламліка, Адам Лісікевич, д-р Іван Макаревич, Аскольд Мельничук, Наталія Мітрінґа, Лариса і д-р Ярослав Музичка, Ірина Пашковська, Марія і інж. Богдан Пашковський, інж. Ярослав Пришляк, Анастазія Сочинська, Зенон Снилик, Юрій Старостенко, Микола Стасів, Омелян Суховерський, Марія і Василь Тершаковець в пам'ять проф. Василя Лева, Марія Харамбура, Богданна і д-р Богдан Худьо, Юрій Храневич, Вячеслав Цетенко, Ольга і Ярослав Чепак, д-р Олександер Школьнік, Орест Роман Щеснюк, Марта Ярош, Іванна і д-р Михайло Яцух;
по 20 дол. — Люба Артимишин, Марія Оксана Бачинський, Степан Бойко, Ілля Борис, Володимир Вальчук, Марія і Володимир Ворох, д-р Мирослав Грищишин, К. Денисенко, Роман Домбчевський, Ольга Караван, інж. Ігор Кмета, Мирослав Климко, інж. Василь Колодчин, Володимир Кручовий, Надія і Микола Лаврин, Михайло Лозинський, Віра Левицька, д-р Леонтій Мурський, Тамара і Богдан Мриц, Діяна О. Оменцінська, інж. Олександер Пришляк, Сергій Сахарук, інж. Іван Сукіра, д-р Юрій Солтис, В. Сорочак (Моцарт Ко.), Марта і д-р Святослав Трохименко, М. Черевайко, Л. О. Щур, інж. Роман Яримович, Мирон Яросевич;
по 15 дол. — Ізидора Боярська, Семен Гасяк, д-р Василь Гуцалюк, інж. Степан Ґоляш, Василь Іванців, Любомира Огаренко, Юрій Свищук, Юліяна Старосольська, Іван Черешня, Олексій Шевченко;
по 10 дол. — Володимир Барагура, Михайло Біда, Михайло Бохно, Ярослав Букачевський, Андрея Бульба, д-р Олег Волянський, Теодор Данчевський, Борис Дурбак, Анна і Іван Дзівак, Андрій Дякун, о. Степан Гриньох, Роман Запутович, Володимир Квас, Володимир Корінь, Микола Корінець, Ева Лісекевич, Дмитро Лясевич, Евстахія і Мотря Мілянич, Василь Надраґа, Роман Пачовський, Ярослав Сидір, Стефан Сідлярчук, д-р Микола Тимняк, Омелян Тишовницький, Василь Чорняк, Любомир Шеремета;
по 5 дол. — Василь Багрій, Володимир Дитиняк, Лариса Журавель, Михайло Маркевич.

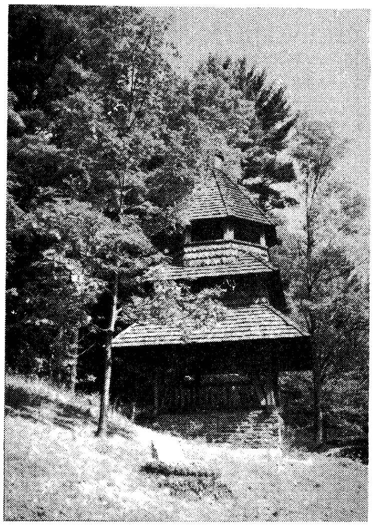
Усім нашим Вельмишановним і Дорогим Жертводавцям висловлюємо щиру подяку за пам'ять, зрозуміння і щедрі пожертви на наше Товариство, себто на вдержання незалежної української науки у вільному світі. Ваші і тільки Ваші щедрі пожертви допомагають нам успішно провадити наукову працю і навіть під сучасну пору допомагати українській науці на батьківщині, яка на протязі довгих, довгих років була повністю ізольована від вільної світової науки. Ще раз дякуємо Вам за Ваші пожертви і просимо Вас дальше мати на увазі великі потреби Наукового Товариства ім. Шевченка.

Якщо хтось із жертводавців є пропущений у поданому списку, то просимо про це повідомити канцелярію НТШ, наша адреса:

SHEVCHENKO SCIENTIFIC SOCIETY, INC.
63 Fourth Avenue, New York, N.Y. 10003

УПРАВА НТШ

Празник св. Івана Хрестителя в Гантері

Біля церкви — дуб з пропам'ятною плитою. Дерево поблагословив партіярх Йосиф під час відвідин Гантеру 8-го серпня 1968 року.

Цьогорічні святкування празника св. Івана Хрестителя в Гантері, Н.Й., були відмінні від попередніх, бо посвячено пропам'ятну плиту біля дуба, якого благословив пок. Патріярх і Кардинал Йосиф Сліпий 8-го серпня 1968 року, відвідуючи нашу церкву-„гуцулку". Урочисту Службу Божу о 10 год. рано відправив о. д-р Володимир Фіґоль. В проповіді він говорив про Івана Хрестителя, який став великим нашим святим, бо протягом короткого життя доконав великого діла, ревно проповідуючи науку Христову. Тому сам Христос сказав, що Він силою духа перевищив пророка Ілию. Отець В. Фіґоль пригадав парафіянам, що після Служби Божої посвятимо біля церкви пропам'ятну плиту коло дуба, якого 23 роки тому поблагословив Патріярх Йосиф, який був ревним апостолом патріярхату, наслідником Митрополита Київського Петра Могили, залишив нам велику спадщину, щоб ми, оновнені патріярхатом, зберегли наш гарний обряд, закликав до релігійної єдности, щоб був один патріярхат для України, яка сьогодні відживає. Богослужбу закінчено многоліттєвієм для Папи Івана Павла II, патріярха Мирослава Івана Любачівського і всіх тих, що носять ім'я Івана.

По Службі Божій процесія вийшла на подвір'я, де між церквою і дзвіницею стоїть на горбочку дуб-красень, а нижче нього пропам'ятна плита, яка на двох мовах (українській і англійській) дає пояснення, хто і коли його благословив. Отець парох посвятив її і попросив до слова члена церковного комітету Андрія Бука, відомого довголітнього патріярхального діяча. Доповідач, привітавши численно зібраних мирян і гостей-вакаційників, пригадав день 8-го серпня 1968 року, коли покійний Патріярх Йосиф, відвідуючи нашу парафію, після урочистої Святої Літургії поблагословив дуба-молодика, якого посаджено на пам'ятку відвідин, а сьогодні посвячено пропам'ятну плиту, яка сотні років пригадуватиме нам і грядучим поколінням „дуба-велетня", нашого духовного батька, ісповідника віри, довголітнього борця за Божі і людські права, каторжника-мученика за Христову Церкву, за Україну і її Церкву, амбасадора, пророка, апостола екуменізму, главу помісної Української Католицької Церкви, який сім років тому у вічному місті Римі відійшов у засвіти. А нам в Гантері залишив біля церковці-перлини в Кетскільських горах живого свідка — оцього дуба, щоб ми не забули „дуба-велетня", який за Христа, за Україну, її Церкву страждав. Доповідь, яку присутні прийняли тривалими оплесками, закінчено національним славнем „Ще не вмерла Україна". Відтак на просьбу о. пароха В. Фіґоля присутні вписалися до церковної пропам'ятної книги і зложили пожертви на церкву в сумі 1,220 дол.

В Гражді відбулися, як і попередніми роками, мистецька виставка 115 образів 34-ох наших мистців, яку відкрив і дав докладне пояснення Маріян Коць, член Церковного Комітету. В кінці відбулася виграш льотерії 13 мистецьких образів, які вони пожертвували на церкву.

Після закінчення церковних відправ і світських імпрез присутні зайшли до буфету, який приготовили наші парафіянки.

Н.Н.

СТОЛІТТЯ ІМІҐРАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ

„Скарби з дому" в Музеї іміґрації: залишені або забуті скрині,валізи та інші речі перших іміґрантів

Відновлена велика заля колишнього іміґраційного центру, куди колись з острахом входили перші іміґранти

Фото Дори Рак

Наближається століття історичного іміґраційного центру на острові Еллис біля нюджерзького побережжя. Центр був отворений 1-го січня 1892 року. З цієї нагоди Палата Репрезентантів ЗСА ухвалила відзначити день 1-го січня 1992 року (тобто менш ніж за півроку) як національний День острова Еллис.

Згідно із статистичними даними, нині коло 40 відс. американців можуть нав'язати своє корінне походження до осіб, що пройшли іміґраційну перевірку на цьому острові (усіх коло 17 мільйонів), який був закритий для іміґрації лише у 1954 році, після 62-річного існування.

Відновлені мільйоновим фондом будинки відкрито для публіки у 1990 році як Музей Іміґрації. День в день (за вийнятком зимових місяців) тисячі людей, в тому числі багато учнів шкіл, припливають на цей острів, щоб оглянути пам'ятки минулого, послухати і побачити історію іміґрації. А ще й по дорозі поступити на недалекий острів із виличною статуєю Свободи, що протягом століття вітала новоприбулих з усіх сторін світу.

Прогулька кораблем вздовж нюджерзького побережжя приємна, а оглядини будинку надзвичайно цікаві. Правда, все це надто новеньке, блискуче, що й відбирає почуття відвідин столітнього місця, де колись застрашені новоприбулі проходили формальності фізичного і розумового обстеження серед чужого не дуже прихильного оточення. Збереглися автентичні фотографії і ориґінальні списки, які чекають ще опрацювання для історії окремих національностей, серед яких нелегко буде відшукати іміґрантів українського роду, бож вони розгублені по державній приналежності.

Із стін ґалерії дивляться на глядача надмірно побільшені фотографії людей різних національностей. Це репредукції із фотографій, які робив аматор-фотограф, зацікавлений цим соціологічним явищем, уставляючи свої „моделі" спеціяльно святково вбрані, щоб йому позували. Все ж збірка старих скринь і валіз, мабуть автентичних, і виставки зразків давнього вбрання, в якому люди із-за океану були вбрані, вносить атмосферу минулих літ, а ґабльотки з усяким медичним праладдям вказують на санітарну перевірку в іміґраційному шпиталі.

Виставки розкинені скрізь — довкруги ґалерій, і одних відвідин не вистачає, щоб все оглянути систематично, бо й графічні таблиці, різні репродукції і майстерно показана статистика іміґраційних рухів (на великій сфері) варті простудіювання. Багато музейних матеріялів ще не виставлено, в тому числі і українських експонатів, а може був би там буденний одяг наших перших іміґрантів, бо виставлені два перфектні народні строї занадто „музейні".

Цікава кімната з репродукціями реклям, оголошень та зразками різномовної преси, де видніє газета „Свобода". Все це має виховне значення, бож шкільні діти і молодь, які тисячами приходять сюди, крім фільмів, що йдуть безперервно, наочно бачать минуле своєї країни і відчувають пошану до минулого своїх предків. Історію цієї іміґраційної стації подає фільм „Острів надії, острів сліз", а виставки і покази дають змогу інтерпретувати спадщинну культуру окремих національних груп.

Тематика музею поділена на чотири головні групи: „Заселення Америки", „Брама до Америки" (острів Еллис як іміґраційний експеримент), „Вершина іміґраційних років 1892-1954", „Скарби з дому".

Лишаючи простору освітлену велику залю, поки вертатися кораблем, що чекає у пристані перед автентично відновленим коридором, варто ще пройтися довкруги будинку променадою, вздовж муру, на якому вміщені сотні табличок з іменами тих, що тут починали нове життя. Є тут і українські імена. Це коштом 100 дол., які родина вплачує для фундації віднови острова.

Одна з музейних кімнат, у якій виставлені зразки різномовних іміґраційних газет та тодішніх оголошень

Видно звідси близьку статую „Свободи", що так привітно вітала приїжджих і відчиняла двері до волі і доброї долі. Століття острова Еллис пригадує, що Америка все ще далі отворена для нових іміґрантів, які шукають свободи і кращого життя.

Дора Рак

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ТЕКЛЯ МАРКОВСЬКА член УНС Відд. 379-го Т-ва ім. св. Юрія в Чикаґо, Ілл. померла 14-го квітня 1991 року на 69-му році життя. Нар. 1922 року в Україні. Членом УНС стала 1961 року. Залишила у смутку дочок: Стефанію, Софію, Ганю і Марійку з родинами, а в Україні брата і сестру. Похорон відбувся 17-го квітня 1991 року на цвинтарі св. Миколая в Чикаґо, Ілл.

Вічна Їй Пам'ять!

С. Ґоляш, секр.

....

ЗЕНА БАБАНСЬКА член УНС Відд. 88-го в Керґонксоні, Н.Й. померла 27-го квітня 1991 року на 59-му році життя. Нар. 10-го жовтня 1931 року в Білорусії. Залишила у смутку мужа Івана, сина Вілліяма, дочку Лізу Шміт, маму Феню Річівзу і сестру Мері Закревску.

Вічна Їй Пам'ять!

Стефанія М. Гаврилюк, секр.

....

ГАЛИНА СКРИЛЬ, член УНС Відд. 102-го ім. свв. Петра і Павла в Клівленді, Огайо, померла 20-го січня 1991 року на 67-му році життя. Нар. 20-го квітня 1923 року в Україні. Членом УНС стала 1952 року. Залишила у смутку дочок: Тіну Гейбирн і Люсі Стшалку. Похорон відбувся 23-го січня 1991 року на цвинтарі Бруклин Гайтс в Клівленді, Огайо.

Вічна Їй Пам'ять!

Микола Бобечко, секр.

....

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ!